СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 41. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 19-го лютого 1936. — VOL. XLIV. No. 41. Jersey City, N. J., Wednesday, February 19, 1936 THREE CENTS

РІЧНЕ ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗІ СИТІ. — Минулого тижня засідала тут через цілий тиждень головна контроля У. Н. Союза, а в понеділок, дня 17-го лютня, почалося тут річне засідання головного уряду У. Н. Союза.

По відкриттю засідання головним предсідником Миколою Мурашком почалися звіти головних урядників, а саме: головного предсідника М. Муращка, заступника головного предсідника В. Малєвича, заступниці головного предсідника М. Розуміло, головного рекордового секретаря Д. Галичина, та головного фінансового секретаря-касієра Р. Слободяна. Далі головний предсідник М. Мурашко заявив, що йому прийшлося згідно зі статутом У. Н. Союза виконувати обовязки менаджера „Свободи" й він зложив звіт з адміністрації урядового органу У. Н. Союза.

Наступили далі звіти головної контрольної комісії: О. Е. Малицького, Д. Капітули й А. Пашука. Звіт редакційної комісії зложив д-р Л. Мишуга. Потім зложили звіти за порядком головні радні: С. Слободян, Г. Євусяк, Т. Шпікула, І. Лисак, І Таверчак, А. Шаршонь, М. Бусько, І. Гузар, А. Боївка й О. Придун.

По скінченню звітів почалися про кождий звіт у порядку, в якім вони були зложені, запити, відповіди й дискусія. Наради незвичайно оживлені й проявляють глибоке зацікавлення справами У. Н. Союза.

Другий день нарад починається продовженням дискусій над звітами головних урядників У. Н. Союза.

НАЙВИЩИЙ СУД ОБОРОНЯЄ ПРАВО УРЯДУ ПРОДАВАТИ ЕЛЄКТРИЧНУ СИЛУ.

ВАШИНГТОН. — В одній справі прийшлося найвищому судови Злучених Держав вирішувати важне питання, чи федеральний уряд має право будувати греблі, збирати води та виробляти елєктричну силу, а потім її продавати приватним споживачам, конкуруючи при тому з приватними підприємствами.

Ішло в справі за так звану греблю Вилсона в Мосел Шолз, але рішення правдоподібно відноситься до всіх того роду справ. Найвищий суд 8 голосами проти 1 заявився за те, що будова греблі не противиться конституції тна що уряд має право продавати злишки елєктричної сили.

Яке велике значіння має це рішення суду, видно з великого зацікавлення справою на нюйорській біржі. Ще в понеділок рано пішла чутка, що найвищий суд має вирішити справу греблі Вилсона; біржевики були певні, що суд призна́сть закон про будову греблі неконституційним, і тому почали живо купувати уділи приватних елєктричних підприємств. Уділи пішли сильно в гору. Сполудня, як прийшла вістка про те, яке становище заняв суд на ділі, уділи спали так само низько, як високо вони підскочили передтим.

КОНҐРЕСМЕН ВІДГРОЖУЄТЬСЯ РАДІОВОМУ ПРОПОВІДНИКОВІ.

ВАШИНГТОН. — Конґресмен О'Конор, голова реґулямінового комітету палати послів, виступив перед повною палатою послів з протестом проти нападу на нього з боку радіового римо-католицького проповідника, о. Чарлза Коклина. Конґресмен загрозив, що як о. Коклин прийде до конґресу, він його набє.

„Кождий чесний католик в Америці стидається о. Коклина, від коли він прийшов до Америки", — говорив конґресмен О'Конор, що теж є католиком. „Я знаю лише одного духовника в римо-католицькій церкві, що похвалює обезчещення духовної одежі, якого допускається о. Коклин, мішаючися в своїх проповідях до політики". Під тим одиноким духовником, що стоїть за о. Коклина, конґресмен розумів о. Ґалаґера, єпископа Дітройту.

ЗУДАРЕННЯ ПОЇЗДІВ НА ПІДЗЕМНІЙ ЗАЛІЗНИЦІ.

НЮ ЙОРК. — На підземній залізниці Восьмої Евені, на стації на Девятій вулиці в Бруклині зірвався в понеділок, коло пів до 10-тої години рано поїзд, що стояв там без обслуги, та скотившися по похилости вдарив на другий поїзд, що стояв на стації. Джеймс Петрик Рейлі, 37-літній кондуктор на цьому другому поїзді, згинув підчас зударення, а 34-літній мотормен Еліот Абот пішов до шпиталю з тяжкими ранами на руках і голові.

ОБРИВ СНІГУ.

КОРТЕС (Колорадо). — Коло місцевости Манкос обсунувся сніг та завалив копальню підприємства Гесперос Майнинґ Ко. похоронивши при тому 6 осіб, у тому числі кухарку майнерського табору та 5 майнерів.

Шериф, що дістав про це вістку, каже, що він пробував дістатися до копальні, але не міг, бо великі сніжні заметілі забили всі дороги на кілька миль довкруги.

ЛІКВІДАЦІЯ ТОВАРИСТВ НА ТЕРЕНІ ПЕРЕМИШЛЯ.

З доручення львівського воєвідства перемиське старосто розвязало 53 товариства, що не проявляли діяльности, не скликували загальних зборів, згядно не мали відповідного числа членів.

ВКРАЛИ ГРОМАДСЬКУ КАСУ.

У Колодіївці, пов. Скалат, невідомі злодії дісталися до громадської канцелярії та вкрали громадську касу, в якій було кількадесять злотих.

ОХОРОНА ЧЕРЕПАХИ.

На основі розпорядку міністерства освіти черепаху зачислюється до тих звірят, яким на терені цілої Польщі належиться законна охорона. Розпорядок забороняє вбивати черепахи, ловити їх живцем, нищити їх яйця і т. п. Міністер освіти може тільки дати дозвіл ловити черепахи до наукових або годівельних цілей.

ТЕЛЄВІЗІЙНА СТАЦІЯ В БЕРЛІНІ.

У телєвізійній лябораторії центрального почтового уряду в Берліні наново урухомили телєвізійну надаючу стацію Берлін-Вітлебен. Підчас радієвої вистави ця стація почасти згоріла. Тепер у можливо найкоротшому часі направили ушкодження. Нова телєвізійна стація має назву „Павль Ніпков".

ОДНА НЕСПОДІВАНКА В ТАТРАХ.

Українське населення сягає в західніх Карпатах по північному боці кордону до ріки Дунайця, по Щавницю. На полудневому боці Карпат, за кордоном, сягає українське населення ще дальше на захід, бо аж до самих Татр. Одно українське село, Остурня, влізло в самі Татри. В Остурні є й українська гр.-кат. церква (але церкви майже нічим не ріжняться назверх. у Словаччині від інших святинь) і церковна гр.-кат. школа. На школі є словацький та українськи напис. Цей напис є великою несподіванкою для поляків, які в прогульках часто запускаються туди за кордон. Одна польська прогулька не могла недавно з дива вийти, як у Татрах може бути українська школа. Толкували напис: „церковна гр.-кат. школа" на всі лади, врешті дали вияв своєї злости в україножерному „Іл. Курері".

ПОЛКОВОДЕЦЬ-БІБЛІСТ.

Одна з наймаркантніших постатей етіопської війни, це безумовно полководець Рас Каса, людина незвичайної особистої відваги, а притім дуже проворна. З ним справді не можна жартувати, і то не тільки на фронті, але й при — біблії. Бо Рас Каса не тільки добрий вояк, але й не менше добрий знавець і коментор святого письма, яке знає майже напамять. Біблія це його улюблене заняття і до дискусії на біблійні теми він готовий кожної хвилі. Тому теж уся Етіопія вже віддавна шанує його не тільки як доброго полководця, але також як знатнішого вченого, що пр[и] людях военного ремесла дуже рідко трафляється.

ДАЛЬШІ ПОДРОБИЦІ ФАЛЬШИВНИЦЬКОЇ АФЕРИ.

Викрита недавно афера фальшівників долярів у Перемишлі з кожним днем розростається. В останніх днях власти перевели арештування поза Перемишлем. Стверджено, що фальшівники мали налаштований кольпортажний апарат і при його помочі розповсюднювали фальсифікати не тільки по всій Польщі, а й на терені одної з сусідніх держав.

РОЗСТРІЛ ДВОХ ПРАВОСЛАВНИХ СВЯЩЕНИКІВ У СССР.

В останніх часах у Совєтах розстрілено двох православних священиків: о. Ксенофонтова й о. Бурдикова. Перед розстрілом держано їх кілька літ у тюрмі.

ОБСУНУЛАСЯ ЗЕМЛЯ.

Між селами Розан і Ейґіян у департаменті Отзаль у Франції обсунулася земля. Коло 4 міліони кубічних метрів землі звалилися на площу 250,000 квадр. метрів, засипуючи шлях на просторі 500 метрів. М. іншим земля засипала в долині млин і знищила міст. Річище ріки пересунулося на 100 метрів у бік. Побоюються нового обсунення землі.

НАПАД НА ЗАЛІЗНИЧУ СТАЦІЮ.

На Сильверстра два замасковані бандити напали на залізничу стацію в Костухні (пов. пщинський). Один з них станув біля касового віконця з націленим до касієра револьвером, а другий впав до льокалю і забрав 90 зл. Бандити втекли. Погоня за ними не увінчалась успіхом. Стація Костухно належить до найрухливіших на лінії Літоґа-Пщина.

ЗМАРНОВАНІ ОВОЧІ.

Туреччина мала цього року величезну скількість помаранч і цитрин на експорт, але має замало кораблів, щоб ці овочі вивезти на заграничні ринки. Як повідомляє турецька преса, міліон помаранч і цитрин кинули в Чорне море в пристані Алянія.

МАЛОЛІТНІ БАНДИТИ.

Слідчі власти викрили у Львові банду малолітніх злочинців. Провідником банди був 15-літній Володислав Хомінський, котрого називано „неґусом". Членами банди були хлопці з ріжних галицьких міст. Приїхали вони до Львова, шукаючи заробітків. Зпочатку займалися ріжними послугами і жебраниною, а згодом зробилися злочинцями. Банда допускалася крадежів не тільки у Львові, а й у Катовицях, Варшаві і Люблині, куди їздили „зайцем" на гостинні виступи.

Хомінський пристосовував до членів банди терор. Одного разу засудив 12-літнього Юрія Бойка на кару смерти, яку виконано символічно в той спосіб, що звязаного повішено горілиць на дереві на Високім Замку і в такій позиції передержано пів години.

В звязку з вломом до одного ювиліра арештовано в останніх двох членів банди і вони відповідали цими днями в суді. Суддя спрямував справу до суду для малолітніх, а до розправи приміщено їх у захисті для малолітніх злочинців на Замарстинові.

РАЙТЕРАДА СОВЄТСЬКОЇ ВЛАДИ.

Совєтський уряд оголосив розпорядок про приймання абітурієнтів до вищих наукових заведень і технічних шкіл у Совєтах. Досі обовязувала заборона приймати до вищих шкіл особи, що не належать до трудової кляси. Тому непролетарі і т. зв. лишенці, що належали до давніх управилеєних кляс, не мали до них доступу. Тепер центральний виконний комітет відкликав цю заборону і до вищих наукових заведень мають тепер доступ усі совєтські громадяни, що зложать відповідні іспити.

ГРОМАДСЬКІ ШКІДНИКИ.

В коломийськім окружнім суді розпочався краний процес проти урядовців міського самоврядування в Заболотові. На основі акту обвинувачення громадський касієр Леон Рубін, писар Ляхович, оглядач худоби і шість міських сторожів допускалися довгі літа систематичних зловживань, наслідком чого містечко Заболотів потерпіло шкоди на грубі тисячі. Між іншим стягали ріжні оплати, накладали безправні грошеві кари і все те ховали до власної кишені. До розправи покликано 38 свідків, крім того відчитають зізнання 170 свідків.

ЗАВАЛИЛАСЯ ЦЕРКВА.

В мадярській місцевости Фельзе-Чолька недалеко Будапешту завалилася церква. Сталося це підчас богослуження, коли в церкві знаходилися люди. З тріскотом завалилася стеля і серед зібраних настав великий переполох. Всі кинулися до дверей. Одначе священикові із проповідниці вдалося їх успокоїти, так, що тільки чотири особи тяжко потовклися. Інші зазнали тільки легких потовчень.

РЕКОРД ПЛОДОВИТОСТИ.

В Палянца (над Ляґо Маджьоре) одна фабрична робітниця повила цими днями вісімнацяту дитину. Ця жінка має тепер 38 літ. Всі її діти живуть.

НЕВИДИМКА.

Угорський винахідник, спеціяліст у ділянці кінематоґрафії, Степан Прибіл, працюючи одного разу в своїй лябораторії, завважив, що предмети, на які спрямував проміні ртутних лямп, зачинають блїднути і зникають з поля зору. Вчений зачав студіювати це явище і довів до того, що двоє людей, що сиділи на кріслах, стали невидимі для окруження. Крісла ж, укриті матеріялом, якого проміні не пронизують, було видно. Покищо досвіди Прибіла мають лябораторійний характер. Всеж вони свідчать, що ще одна утопія Велса на добрій дорозі до здійснення. Прибіл приїхав до Лондону, де буде продовжувати свої досвіди.

КАРА ЗА ДВОЖЕНСТВО.

Три роки тюрми за двоженство дістав сезоновий робітник з Ходорова, Іван Антонюк. Кілька років тому оженився він у Зазулинцях. Діставши працю в Ходорові, залишив жінку в рідні, перенісся до Ходорова і недавно оженився вдруге в Бортниках (парохові представив фальшивого свідка).

ПОЛЬСЬКИЙ УЧЕНИЙ ПРО УКРАЇНСЬКУ МОЛОДЬ

ЛЬВІВ. — Професор виленського університету, бувший ректор, Маріян Здзєховський, автор цікавої книжки „Російські впливи на польську душу", помістив, як подає „Новий Час" у виленському Слові" з 2. лютня статтю під наголовком „Майбутність народу", в якій остерігає польське суспільство перед розкладовими пливами зі Сходу. Притоку до написання цеї статті дав старенькому професорові процес талановитих молодих людей у Вильні, що від католицизму забрили в комунізм. В цій статті проф. Здзєховський пише між іншим таке:

„Пацифікації в Східній Галичині, яку сьогодні (наслідуючи часи царської Росії, коли то Литва була краєм „исконнорусским", а Польща краєм Привислянським), названо Східньою Малопольщею, відбувалися з жорстокістю, про яку не вільно було писати в часописах. Здавалося би, що ненависть до пацифікаторів попхне українців в обійми Совєтів. Сталося навпаки. Якщо істнували денеде якісь совєтські симпатії, то прийшов повний занепад їх, головно серед молоді. Ця молодь виказала більше серця, більше розуму ніж наша молодь; не замкнула вуха на стогін совєтської України, не збувала згірдливо словом пересада вістей, що звідтам доходили про вилюднені села, про спухлих від голоду людей, для яких єдиним кормом осталися листя і кора з дерева, коли забрано там увесь урожай і колхозам, підозрілим у контрреволюції, й індивідуальним господарствам. Завдяки цьому опірне населення України зменшилось на майже десять міліонів. У нас інакше. Трівожить мене моральна тупота нашого суспільства, делікатно кажучи „зичлива невтральність" у відношенні до Совєтів. Ця зичлива невтральність продовж пятьох років, як це передбачує один визначний публіцист, доведе до того, що Польща безболісно перейде під владу Сталіна як одна з совєтських республик".

О. МАСЦЮХ ЗАБОРОНЯЄ СПІВАТИ „БОЖЕ ВЕЛИКИЙ, ЄДИНИЙ..."

СЯНІК (Галичина). — Апостольський адміністратор для Лемківщини о. В. Масцюх заборонив співати у сяніцькій церкві відому церковну пісню „Боже великий, єдиний..." Заборону одержав о. Омелян Константинович, парох у Сяноці. Пісню ту, пише о. Масцюх, називають „українським гимном". Якщоб хто відважився далі ту пісню співати в церкві, то це буде вважатися маніфестацією, недозволеною на святім місці зі всіми правними наслідками. Далі сказано в тім розпорядженню, що видано його „в імя охорони католицької віри".

„РУСЬКИЙ ЧИ УКРАЇНСЬКИЙ".

ЛЬВІВ. — На ту тему пише варшавський „Час" ось що:

„За російських часів заборонювано в польській мові вживання терміну „росіянин". Не відомо чому, добачувано в цьому продитержавні тенденції. Треба було казати „руский". Таким чином у варшавській пресі тих часів стрічаємо дивовижні звороти: „Панові Н. Н., рускому, що приїхав з Києва, вкрадено портфель", „в домі при вул. Товаровій отруїлася 30-літна руска", „число руских у Варшаві зростає" і т. д. Сьогодні наші ортодокси від термінольоґії мають враження, що русини є якимсь польським племенем, а українці російським. Автім вистане переглянути якийнебудь підручник історії, щоб довідатися, що „русини" від половини 19. віку постійно підкреслювали свою духову й племінну єдність з Росією, коли „українці" були напрямком протиросійським, що повстав для противаги тамтій орієнтації. Термін „український" є загально принятий: приняв його самий нарід, чужинці, загранична преса й наука". Тому, коли іде про відношення Польщі й поляків супроти української назви „нема реальних політичних підстав, щоб накидувати терміни народові, який їх не хоче".

ВЕЛИКИЙ НОВИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС.

СТРИЙ (Галичина). — Незабаром зачнеться перед окружним судом в Стрию великий політичний процес за приналежність до ОУН і за державну зраду. Судитимуть 24 молодих сільських хлопців, одного старшого господаря і одну старшу українську селянку.

НОВА ДЕКЛЯРАЦІЯ ПОЛЬСЬКОГО МІНІСТРА.

ВАРШАВА (Польща). — Премієр Косцялковський виголосив у соймі промову, в якій сильно виступив проти польських нападів на жидів у Польщі. А потім привитав льояльність Української Парляментарної Репрезентації, що хоче працювати разом з поляками згідно для спільного добра. Заповів, що уряд завжди буде ставитись прихильно до „справедливих домагань українського народу" як і до подібних домагань інших меншин.

ВЕРНУЛИСЯ БУЗЬКИ.

КРЕМЯНЕЦЬ (Волинь). — В околиці Вишнівця появилося кількадесять штук бузьків, викликуючи своєю появою велике враження. Селяни годують їх бульбою. Перед зимном ховаються бузьки до стодол.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЖДУТЬ НА „ДЗВІНКУ МОНЕТУ"

Так пише один з польських часописів про Мудрих, Целевичів, УНДО і Українську Парляментарну Репрезентацію в Варшаві. Згадуючи за їхні льояльні заяви, небувалі в цілій історії польсько-українських повоєнних відносин, подає, що вони зробили наразі все, що було в їхніх силах. Польська Агенція Телеграфічна представила їх як сіль української землі, найвпливовійшими особами й найкращими українськими політиками, і в такім виді пустила в світ їхні заяви про сильну польську армію та про те, що сильна Польща є в інтересі українського народу. Вправді Польща колись представляла в такий самий спосіб перед світом заяви Твердохлібів, Даниловичів і Ількових, та тепер часи змінилися. Тепер вона покликується на авторитетні заяви представників найбільших українських політичних тіл.

Та таких подій в нашій історії не бракувало й давніше. Не будемо завертати аж в давні часи козацькі, в часи Кисілів, бо новійші часи дали нам аж надто багато матеріялу щодо орієнтації в вартости ріжних угодових змагань з поляками.

Був уже час, коли і нинішні угодовці були цього переконання, що треба вже раз скінчити з тими угодами, що не треба вже навіть пробувати думати про угоду з ворогами, а в нашім випадку специяльно про угоду з Польщею. Вже було дійшло до цього, що кожного, хто намагався зачинати такі угодові пертрактації клеймовано „хрунем" чи „зрадником", хоч по правді деякі угодовці не були ні одним ні другим. Це були тільки „зломані" душі, люди зневірені в успішність нашої боротьби, в можливість виграної. Загал це добре знав, а коли самозаховавчий інстинкт народній таки надавав угодовцям такі епітети, то це було лишень тому, щоб відстрашити слабих людей від угодових акцій, в тій вірі, що такі акції завжди приносять нам тільки шкоду, розбиття і зневіру.

Та як бачимо те все не помогло і ми мусимо числитися з доконаним фактом нової угодової спроби. Бачимо, що з боку українців, себто тих, котрих сам польський уряд представляє як представників української політичної думки, зроблено все, що Польщі було потрібне, щоб перед світом засвідчити, що український нарід відноситься до неї льояльно. Цілком природно, що тим самим прийшов час, коли українські угодовці повинніб видобути за те рекомпензати, себто український університет, українські школи, субвенції для українських інституцій, а далі — автономію, хочби тільки для Галичини. Це є та „дзвінка монета", про яку пишуть польські ґазети, що на ню тепер ждуть українські угодовці. Покищо тої монети цілком не видно в обігу. І ледви чи її побачать ті, що на ню рахують.

О. М.

ГОЛОС ПОЛЯКА ПРО УКРАЇНСЬКУ КООПЕРАЦІЮ

Варшавський тижневик „Ґазета Рольніча" з 20 грудня 1935 р. помістив реферат д-ра С. Ростворовського, що був прочитаний на зібранню союзу хліборобів з вищою освітою в Познані. Ростворовський зазначає на початку свого реферату, що він хотів би оминути справи політичні, але мусить дещо спинитися й на політиці, бо переконався, що на розвій української кооперації мають великий вплив політичні відносини.

„Якщо, — лише Ростворовський, — в добі підупаду сільсько-господарської кооперації, як це діється в наших західних воєвідствах, там на сході кооперативи ростуть і міцніють, то причини треба шукати не в укладі господарських відносин, але передовсім політичних. Українці переживають добу сильного національного нагруження, — можна цього боятися або цьому радіти, — але фактів заперечити не можна".

Автор пише, що українці під Польщею уважно вивчають історію польського національного відродження в 19—20. віці і беруть собі за взір боротьбу поляків проти Росії та проти німців перед світовою війною. Ростворовський зазначає, що українці взяли від польської боротьби проти німців „готовий взірець сільсько-господарської кооперації... З досвіду великопольського (познанського) беруть цілими пригорщами для розбудови власного народнього господарства".

Ростворовський порівнює розвій українських та польських кооператив від р. 1928 до р. 1933 і ствержує, що число польських кооператив за 5 років **зменшилося** більше як на 400 одиниць. Число українських кооператив було: р. 1928 — 2,487, р. 1930 — 3,283, р. 1933 — 3,411. Членів польських кооператив було р. 1930 — 2,223,000 осіб, а р. 1933 тільки 1,837,000. Число членів українських кооператив зросло так: р. 1928 було 276,000 членів, 1933 р. — 364,000, 1933 р.— 455,000.

Р. 1934 українська кооперація в воєвідствах краківським, львівським, станиславівським і тернопільським продала в хліборобсько-споживчих товариствах ріжних товарів на 29 міліонів злотих, польська кооперація продала в тих самих воєвідствах 1934 р. на 18 міліонів, москвофільські кооперативи на 1 міліон. Д-р Ростворовський підносить особливо розвій українського „Маслосоюзу", що від 1933 року збільшив свій оборот зі сметаною на 51%, з маслом на 23%, а вивіз масла збільшив на 54%. „Маслосоюз" крім експорту до Німеччини та Англії посилає молочні продукти теж на польські ринки, напр., до Лодзі й до Катовиць.

За головну причину розвою української кооперації, що показує поступ і в час загальної господарської кризи, Ростворовський уважає зріст національної української праці для економічного піднесення народу і роботу української інтеліґенції по селах. У цій роботі Ростворовський бачить передовсім **жертвенність** українських народніх мас та інтеліґенції на розбудову господарських орґанізацій і установ. Він зазначає, що перед господарською кризою українці з Америки присилали до краю значні суми для господарської розбудови. Але й внутрішня жертвенність дала українським установам свої власні капітали.

Щодо ролі української інтеліґенції на селі, то Ростворовський наводить такі факти:

„Для молоді, що виходить зі шкіл середніх чи з університетів, шляхи до державних установ закриті; утворилося таке положення, що сини священиків, учителів і багатих господарів, які вийшли з села, вертаються після науки назад, як безробітні: Для прикладу дам село Сушно в радехівськім повіті, де недавно перебувало 18 українських студентів без посад. Отже **ця молодь засновує кооперативи** і за платню 50—60 злотих у місяць **веде їх"**.

Ростворовський значно стурбований розвоєм українських кооператив. Він кличе польську коперацію до конкуренції з українськими кооперативами. Уважає, що польські кооперативи повинні себе ратувати власними силами і не покладати надії на допомогу держави, бо така допомога присипляє енерґію й самодіяльність. До праці в кооперації Ростворовський кличе польську інтеліґенцію, що шукає тільки урядових посад.

„Село — зокрема в сусідних провінціях, — майже зовсім не має поза урядами не тільки польської інтеліґенції, але й пів інтеліґенції. Навпаки, найздосібніші одиниці що року відходять, вступаючи до шкіл, на жаль, безповоротно. Студент або ґімназист українець вертається на село, не завжди з доброї волі, часто огірчений, але вертається і дає свою працю в кооперативах".

Ростворовський пише, що від допливу польської інтеліґенції на українські села залежить майбутній доробок польський на „кресах", **„а може і в цілій Польщі"**.

Голос д-ра Ростворовського наводимо, як доказ того, що поляки уважають дуже небезпечною для себе орґанізовану українську працю на полі господарськім; їм страшна масова орґанізація українського народу, що дає змогу розвивати українські кооперативи і в час лютої господарської кризи. На цю господарську ділянку мусимо звернути найбільшу нашу увагу. Культурному, заможному народові легше визволитися, як темному й убогому.

Афера Козімова

(Лист із Чехословаччини).

Одного ранку після Нового Року вся преса Чехословаччини ударила в великі дзвони: стався скандал у советськім посольстві в Празі. З посольства зник службовець Козімов, причім забрав із собою якісь важні документи та велику суму грошей. Незабаром Козімова заарештовано. При ньому знайшли гроші, але, кажуть, документів у нього не було.

Преса в Чехословаччині розділилася на два табори: одна частина доказує, що Козімов викрав із празького советського посольства багато тайних документів про діяльність комуністичного Інтернаціоналу в західній Европі. Завначається, що після втечі Козімова відбулися численні арешти комуністів у Німеччині, в Польщі, в Юґославії та в інших країнах. З цього роблять висновок, що в тих документах Козімова були відомости про роботу комуністів у цих країнах.

Хто є Козімов? Про цю особу ходять такі чутки: Він татарської національности, був свого часу катом у московській „Чека" і там заслужив великого довіря перед комуністичними начальниками. Як „вірного чоловіка" його післали в ролі службовця при советськім посольстві в Празі, бо, мовляв, такий, що власними руками вбивав „контрреволюціонерів", не зрадить комуністичної влади. Але — помилились московські головарі. Німецька тайна поліція „Гестапо" піймала такого Козімова на гачок: підсунула до нього гарну панну. Орієнтальна вдача Козімова поласилася на красу німецької „гурії". Козімов віддав своїй коханці секретні документи, що були йому довірені, і рішився навіть тікати з советського посольства з царицею свого серця. А щоб не довелося з нею бідувати між чужими людьми, обережний татарин необережно взяв з собою й грошей із советської каси. Неначе виконував заповіт Леніна: „Грабуйте награбоване".

Але на цім місці Козімова побила недоля. Бо його „коханка" можеб і взяла його до Німеччини з самими документами, але коли побачила, що Козімов украв гроші, вона не схотіла мати діла з ним. А щоб позбутися його, дала йому якісь наркотики, так, що Козімов міцно заснув і прокинувся вже в руках чеської поліції. Гроші знайдено, але за документами і слід прочах. Кажуть, що при Козімову знайдено тільки документи про діяльність комуністів у Чехословаччині...

Неприємну аферу Козімова мусіли розвязувати по доброму чеські урядові чинники. Чехи добре знають, що Прага і Чехословаччина тепер мають у себе комуністичну централю, яка кермує роботою комуністчиних партій у цілій майже Европі. Але задля того, що комуністи ведуть свою підривну роботу з Праги, чехи не вважають можливим розірвати свій договір із СССР про взаємну допомогу. Поки комуністичний Інтернаціонал з Праги веде підземну акцію в Німеччині, на Угорщині, в Польщі, то чехам це не шкоднить. Але, кажуть, що у Козімова знайшли теж матеріяли і про діяльність комінтерну в Чехословаччині. Колиб це було правдою, то всеодно чехам вигідніше казати, що це не так, щоб уникнути публичного скандалу та щоб не викликати політичного тертя між Чехословаччиною й СССР.

Щоб заспокоїти „милого союзника", в Чехословаччині заарештовано багато чужинців: німців, росіян і кількох українців. Провідник чеських комуністів, Шмерал, пише, що справу Козімова „підстроїли" два еміґранти: українець Савченко-Білоус та росіянин Гуманський. Мовляв, названі особи служать як аґенти німецького „Ґестапо", а Німеччина має інтерес у тім, щоб попсувати добрі відносини між Советами і Чехословаччиною. Шмерал намагається показати мьояльність комуністів до Чехословаччини і згадує, що комуністи при президентських виборах віддали свої голоси на кандидатуру Бенеша.

Чехи, щоб заспокоїти Росію, поспішили видати Козімова в руки советських урядів. Цим справу покищо зліквідовано, бо, мовляв, мусіли видати звичайного вломника, а не політичного еміґранта.

Але чи не зявляться нові, розумніші Козімови?

В. М.

Дм. Словітський.

СЛАВА ВАМ!

Слава Вам, слава!
Ми з Вами там;
Ганьба, ганьба, ганьба
Катам!

Слава Вам, слава,
Честь і поклін!
Ми вдарим, вдарим, вдарим
В дзвін!

Слава Вам, слава!
Вдарять дзвони,
Впадуть тюрми, тюрми, тюрми
Червоні!

УЛАС САМЧУК

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина перша.

— 4 —

3.

Зо всіх братів найкращим видався середній — Павло. Високий, стрункий, дужий і прудкий, мов тятива. Очі сірі, гострі. Кулак твердий і меткий. У вісімнацять літ він уже гонив дараби з найнебезпечнішої гаті на Сухому. Є це між Говерлею й Заногою. Потік Сухий стрімкий, камянистий, з багатьма небезпечними зворотами.

Звичайно в понеділок на світанку Павло набирав до тайстри солонини, хліба. Мати при тому тошніла й зітхала: — Сокотися, сину!...

— Не бійтеся, не вперше. — І відходив.

Два дні вязали дараби, готовилися до спусту. У середу рано пускалася вода. Бурхливим дужим поривом, мов зграя лютих звірів, виривалася з гаті вода. Дзвеніло каміння, зеленава, кристально чиста, рідина стрімголов летіла вниз, оздоблена пінними квітами.

Керманичі, тісно обтягнуті чересами, в підковах плигають на дарабу. Старший стає в керми. Йогож рука тісно тримає опанчу. Зір скерований уперед і, хай би валилися гори, не сміє зиркнути всторону.

Коли Павло брав у руки опанчу й затискав її в своїх долонях, коли волохаті, дужі груди напинались й гострий зір скерувався вперед — гарним, пишним був він створінням. Чуприну патлає вітер, обличчя бронзове й загартоване, мов лезо меча.

— Ра;... Два!... Трииі!... Дараба входить у струм потоку й тільки підхоплять її пружні хвилі, як миттю, мов стріла, щезає з очей у гущавині струнких смерек.

Валуни, водоспади, закруті. Рве й піниться потік, ревом реве, люто налітає на пороги й, розбившися на безліч бризок, хльостко сипле ними в очі керманичів.

По двох роках вправ Павло сам вже гонив дараби. Це рідко хто за такий час привчиться. Дараби йшли з Ясіня й Богдана до Бичкова, там звязувалися в бокори, мінялися люди, які вже провадили далі до Варієва. З Бичкова, обтяжені гостинцями, верталися керманичі до дому. Несли з собою „кадило" від молі, стракаті шовкові хустки для жінок, крисані та всяке добро.

За той час здобув Павло славу, як відважний керманич, добрий боєць і сильний непереможний борець. Його бачили на всіх гулянках, весіллях. Брав дівчину, яку хотів, ішов, куди забажалося. Через гору до Жабя, Яблінного, Ворохти, — у двох з Юрою, озброєні тесаками в чересах, відправлялися на цілу ніч. Але ранок мусів застати їх дома. Старий наш спусту не давав. Око мав гостре та й пястуки нічого собі. У нас незрушно панували послух і пошана до старих. Матір поважали, а батька боялися.

Юра став рекрутом і цієї осени мав нарокувати. Павло вернувся з плавби, мав кілька талярів і на диво розгулявся. Ніколи його не бачили таким.

— Чи не загулятиб нам нині, браття? — каже Павло. Було перед святом, кличе до Ворохти.

— Чому до Ворохти? Хіба тут нема де загуляти? — Юра дивиться й сміється. — Гуляй, гуляй, Павле! Мама спитають за гроші.

Павло махнув рукою. — Не журися. Підемо, а ти, Дмитре, також з нами. Досить тобі по запічках сидіти.

Мені ця справа подобалася. Підемо. Чомуб дійсно не піти. Юра також завагався. Після довідалися, що Павло не даремно нас туди тягнув.

Перед парою тижнів Павло загуляв. До коршми зійшлися леґіні та дівчата, наняли музику, випили. Гроші Павло мав і захотів себе показати. Полилося вино. Музики дістали таляра й грали безупинно. Павло був першим танцюрою. Як тупне, як рикне коломийку, як присяде — ходором йде коршма, іскри летять. А попаде до рук дівчину, до землі не допустить. На руках носив. Дівчата линули до нього, леґіні зуби гострили, але кожний потерпав за свої щелепи, тому й не займали його.

Он вертиться дівчинка. Вюнка, жвава, пахуча. В очах терninки, гляне — опалить, бровами поведе — бритвою... Павло знає її. Чомуб йому не знати. Хто не знає в Ясінню й далі Манівчукової Марійки. Давно вже Павлове око намітило її, але дарма. А вона з кожним роком кращає. Танцює леґінь, пе вино, сипле музикам ґрейцарі. Хіба то для себе? Хай бачить вона, хай знає. Подивися, хто такий Цокан. Та й вона не пасе задніх. І вона знає собі ціну. Ось вона розгулялася. Очі горять, блещать агатами, щічки — жаринки, палають і манять — цілуй!

— Ех, було не було! Колиб ще не вино в голові, а то тьмано в очах. Тісно стало й зовсім мало дівчат. Брязнули цимбали нову гуцулку. Сам Павло замовив і до Марійки. А та метнулася й: — з неньовим ворогом негоднам танцювати.

Опекли ці слова леґіня. Сто очей упилися сюди, ґнеться поміст та не валиться.

— Ах, ти, жабо, зацицькана! — вирвалося в нього. Раз-два, Павло вже з любою крутиться швидко, швидко. Хай одважиться котра зробити так, як Марійка. Змете, знищить, зрівняє з порохами. А та он клята палає вся й очі мокрі. Плач, плач. Тут, голубко моя, не кінець. Ми ще, горлице дика, зобачимо. Після до кутного столу відійшов, де в око ріжуться. Взяв карту — ас. Банкують. Накрив гроші картою, — по банку!

Мече сусід карту. Валет, сімка, — досить! Собі!

Мече собі. — Вісімнацять. А ти?
ти?

— Двацять. — І потяг купу грошей до себе.

Кресаню збив на потилицю, на чолі піт зійшов, очі впер у стіл і мовчить. — Ще картку!... — Банкує. Ставить таляра. Перший програв, другий і третій за ним. — Банк!...

Мішає карти. Мішає так, що сиплються на всі боки. Пропасниця тіпає ним. — Пива сюди;...

Зявилося пиво. Хильнув і до дна. Роздав наново карту. Обішло навколо, везе. Зірвав другий банк, мов не було. Захоплення найшло, ще пива замовив, витер рукавом піт. Знову карту взяв. Банкує сусід. Раз ударив і програв, другий — програв. Дійшло до банку, накрив увесь — програв. Лють проняла. Що за чортова доля така. Раз з тобою, мить, — і проти тебе. Вихилив пиво й ще гукнув одно. На Марійку хоч би зиркнув. Нема її тепер. А дума вперто коло Марійки. Ще більше розбирає лють.

Карта кружляє. Одно за другим глушить пиво Павло й не зачувся, як купа грошей щезла зперед нього. А тут треба платити до банку. Грачі байдуже й спокійно ведуть гру далі. Павло череса розшіпнув, витяг і свої банки. Бє, беззупинно бє — на всі, на цілий банк. Хай їх чорт ті гроші...

До півночі розійшлася по коршмі чутка, що Павло програвся до останнього таляра. Довідалися про це всі, довідалася й Марійка. Цілих двацять банок залишився винен своїм співграчам. Устав і пішов до дому.

Падав дощ, ніч чорна, мов вугіль. Молодик-місяць купається, зійшов і зараз зайшов. Гремлять потоки й попід лісом та горами гуде вітер. Пішов Павло просто через Буковинку. Ох і гидко на душі. Пяний він? Ні, він зовсім не пяний. Хто, чорт бери, скаже, що він пяний? Он він йде, точиться й слиться співати. Та хіба то він сам точиться? Вітер його точить. Проклятий вітер! Поганюща, бодай, ти зараз провалилася, ніч. — Йди геть, Марійко, бо, їй богу, розібю. Геть мені з очей, погана ти, дівко! Зупинився. Ш-ш-шфф-і-і-і! Шумить, шумить! Послухав і пішов. Треба всетаки йти. Так, так. Треба йти.

Прийшов, заліз на оборіг і до рана очей не сплющив.

— Ой, сталося щось з нашим Павлом, ой сталося! — журилася мати.

Тому й покликав нас Павло до Ворохти. Завтра Друга Пречиста. Година прояснилася, дні теплі, соняшні. Перші дотики осени торкнулися гір і лісів, а листя бучини загорілося й зрідка починало капати до долу.

Того дня одягнули ми найкращі сорочки, найновіші кожухи, найпишніше заквітчані кренані. Наші капчури й з жовтої шкіри постоли, чисті новенькі, лишень поскрипують. Кожний за черес тесака заткнув і набив грішми. І коли сонце торкнулося верхів смерек на ґруні Цапок — вийшли.

Йшли через Бубне старим плаєм Просмиком. За дві годині в Ворохті. За той час почало смеркати. Крім Павла, ми зовсім не знали, що йдемо на весілля. На вулиці зустріли місцевого леґіня Івана.

— Куди молодці Цокани? — а з кишені його видно пляшку з горівкою.

— Чуємо в вас тут цимбали бренять. А де музика — там і ми. А до коршмиб нам не зайти?

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДВА СПОСОБИ.

У донесенні про „битву під Ендертою", в котрій італійські війська побили по довгій 8-дневній битві великі сили етіопців, говориться з великим признанням про геройство етіопців.

Замітно, що це донесення походить з італійської сторони. В ньому навіть говориться, що один з найвищих офіцирів італійського генерального штабу, говорячи про геройство етіопів, зняв свій капелюх на знак свого поважання перед відважним ворогів.

При читанню цих донесень нагадується поведінка поляків. У польських історіях боротьби польського наїзного війська проти української армії Західної Української Республики звичайно пишеться про українців як про бандитів, гайдамаків, горлорізів і про боягузів.

ЧОМУ НЕ МОЖУТЬ ПРИНЯТИ ВІДВАГИ УКРАЇНЦІВ?

Видно, що італійці не добачують ніякого осуду в тому, що етіопи будуть мати славу відважних людей.

У поляків інакше: вони думають, що як признати відвагу українцям, то тим самим уже признається полякам трусами.

Це є звичайна прикмета людей, хорих на почуття нижчости. У такої людини вся похвала другого є для неї доганою. Признайте другого чесним, то їй здається, що цим її признається нечесним. Признайте другого розумним, то їй здається, що цим таврується її дураком. Признайте другого патріотом, то їй здається, що цим її маркується зрадником.

ЧОРНЕННЯ ВОРОГА — ПАТРІОТИЗМ?

Очевидно, ці поляки, що представляють українських жовнірів як боягузів, самі могли би навести, і навіть наводять неодну подію, в котрій нібито перед тими боягузами польська нібито геройська армія втікала так, що аж з пятками себе в сидження била.

Якби так спитати цих поляків, як це так вони українців за боягузів представляють, коли вони самі перед українцями втікали, то вони звичайно кажуть, що це вони роблять з патріотизму.

Так немовби патріотизм того вимагав, що ворогови свого народу не признати ніякої чести, так гейби ворог народу мусів бути зараз огидним характером.

ЧИ СПРАВДІ ВОНО ТАК?

Отсі питання поставлено одного разу ребром, коли еспанський король Филип Другий захотів звеличати велику побіду еспанських військ у Голяндії. Казав він двом малярам змалювати образ захоплення еспанськими військами голяндського міста Бреди. Отже нагода була зовсім подібна до заняття наприклад польськими військами міста Львова.

Два малярі взялися до діла. Оба змалювали ту саму сцену: депутація міста Бреди передає еспанському командантові ключі міста.

Один маляр змалював еспанців гордими шляхтичами, з геройськими позами, які не криють своєї погорди для грубих міщан. Голяндці на цьому образі виглядають так, що тяжко від них ждати геройських вчинків.

Другий маляр змалював еспанців як людей, що шанують поконаних голяндців як відважних і гідних противників. На цьому образі еспанці люди, які в побіді задержали міру та не принижують поконаних.

Іншими словами, перший маляр пішов за рецептою, якої в відношенню до противників держаться поляки, другий за рецептою, якої держався італійський генерал, що висказувався з подивом про геройство етіопської армії.

Сталося, що образ, котрий малював еспанців як гордих побідників, забули, а образ, що малював еспанців як великодушних, перейшов у людську память. Він відомий і в Еспанії і в цілому світі, а з ним відомий його автор, Веляскес.

САМОХВАЛЬБА СОРОЧКИ НЕ ДАСТЬ.

Чому це так сталося?

Могло би здаватися, що річина тут звичайна в людей відраза до самохвальби. До тої самохвальби, про яку й в нас є стільки прерійних поговірок.

Справді самохвальба прикмета, що показує на основну хибу в моральній структурі людини, але не обридження самохвальбою рішило про неславу одного та славу другого образу.

Наприклад, королівська комісія, котра приймала образи, а котрій ішло за розхвалення Еспанії, приняла образ маляра, що звеличував Еспанію, не понижуючи Голяндії. Члени комісії казали, що краще величає Еспанію той маляр, що представляє противників Еспанії геройськими людьми, а еспанців в побіді великодушними.

З цими поглядами королівської комісії годиться нині світ, котрий уже побачив добре на основі розсліду людської вдачі, що хто великодушний у побіді, той звичайно відважний у бою, а хто пишний і безоглядний у побіді, той звичайно боягуз у бою.

Хто тепер краще служить свому краєви: поляки, очернюючи українців, чи італійці, здіймаючи капелюх перед етіопською відвагою?

— Тітко, а де ваша зброя?
— Яка зброя? В мене жадної нема.
— А батько казали, що ви вічно стріляєте за мужчинами.

ЧОМУ ТО ТАК?

Матусю! Чому це? Ти спиш і не знаєш,
Як гарненько тітка прибрала тебе.
Глянь лиш, яку гарну одежу ти маєш.
Я зеркало візьму. Оглянеш себе...

А може то нині велике свято?
То чому ж, матусю, й мене не вбиреш?
Подивись, матусю! Людей так багато,
А ти спиш, не бачиш, витати не йдеш.

Чогож то ті люди співають, читають,
Інші на колінах моляться, сумні?
А свічки великі світяться, палають!
Пробудись, матусю! Розкажи мені.

Тату! Подивися! Мама вже не дише!..
Може вона за що не любить мене?
Чому ж на колінах мене не колише?
Чому не цілує мене і тебе?

Тату! Вже й ти плачеш? Скажи, що з тобою?
Може тебе дуже головка болить
Не плач же! Я зараз тобі заспіваю,
Але так тихенько, бо матуся спить.

Матуся потому пробудиться, встане,
Всміхнеться ласкаво, вечерю зварить;
Ми гостей попросим, читать перестануть,
Будемо співати! Цить, таточку, цить!

Татусю! Будь чемний! Плакати не гарно,
Бо очка потому червоні будуть.
А от, подивися, як надворі хмарно...
Чогось до нас люди з коругвами йдуть?...

Не плач же! Холімо. Я маму покличу.
А свічки у сінях у кутик складем;
Дай, я повтираю слізки на обличчю.
Перестань, татусю... Тішитись будем...

Як не перестанеш плакати, татусю,
То і я заплачу, і тітка також.
А матуся встане!... Люди заберуться.
Не плач же, татусю! Перестань! Чогож?

Я ляльку, візочок тобі подарую,
І яблок, горішків тобі накуплю!
Я птичку, гарненьку тобі намалюю
І стяжку і квітку тобі почеплю!

Татусю!... Ходи но!... Ходи, подивися!...
Чого нашу маму у скриню кладуть?...
Ходім! Не давайм!... Татусю! Спішися!...
Уставай же!... Що це?... Він заснув мабуть.

Семен Ковбель (Канада).

З українського життя в Америці

ДІТРОЙТ, МІШ.

На Союзовий Дім в Дітройті.

Центральний Комітет будови дому відділів У. Н. Союза повів дальшу акцію в ціли зібрання фондів на ту ціль. Переведено цього року коляду для цеї цілі і комітет щиро дякує тим, що дали свої авта і труд на ту добру справу. Якби в поданім нижче звіті з коляди забракло чийого імені, проситься написати про це до фінансового секретаря В. Візначака: 4268 Western Ave.

Подаємо, що на тусаму ціль Центральний Комітет влаштував 27. жовтня 1935 р. бенкет, з якого чистий дохід виносив $284.99, а жертв зібрано на суму $27, що разом становить суму $311.99. Щира подяка всім присутним, а зокрема нашим жінкам, що приготовили присмаки на цей баль, а ними були пані: Білінська, Чорна, Ковальська, Демчук, Старко, Чмир, Медвідь, Попик, Слупецька, Дяків, Лишак і Братусь. На тусаму ціль комітет влаштовує представленяи і баль в дні 23. лютого і ми вже згори дякуємо всім тим, що підопруть це патріотичне підприємство.

Подаємо теж, що вже є законтрактований Рузвелт Парк на пікніки на дні 7. червня і 26. липня. Проситься наші товариства не влаштовувати в ті дні своїх підприємств. Віримо, що при допомозі нашого патріотичного громадянства таки збудуємо нову українську твердиню — Дім Відділів У. Н. Союза.

Коляда відділів 292 і 175. Жертвували по $5: Дворянин М., Іваськів Г., Кривий А., Качмар М., Балакінський С., Сеньків В., Гардій П., Белейчук Н., Боднарчук П., Андрійчук М.; по $4: Крук Н., Длугаш Д.; по $3: Ружицький С., Градовський А., Савчин Н., Нидза М., Польовий И., Пирняк О., Сидор В.; Масляк И. $2.10; по $2: Руднянин І., Шкільник Б., Даньчишин П., Олексин В., Денчук Я., Коваль М., Захарійчук Н., Гриб О., Молдавець П., Дяків А., Горбянський Н., Романів Н., Дідик В., Андрусишин І., Гриб Н., Кізел П., Мариняк Н., Терлецький А., Гриб І., Филипс С., Баран В., Соколов І., Честух С., Шестопалко І., Сташків Ева, Генсьоровський А., Запотічний Д., Стефанишин А.; по $1.50 Чорний С., Попіль П.; по $1: Кацюба Д., Вархоляк Т., Трубух А., Гавура В., Василишин В., Візничак К., Кінащук Н., Кеслер И., Шевчук Ю., Кіянчук П., Сутицький Н., Яремчук Т., Шкільник І., Костів М., Гланданинц Г., Форись І., Стефаняк І., Ковальський Т., Вацук П., Яцишин Н., Сірак А., Трухан Г., Філь В., Михалишин П., Процайло І., Бродяк В., Кирилюк І., Ярема І., Головчак В., Білецький І., Капінець О., Братусь В., Ковтик Н., Старко А., Костенько С., Романів П., Дядик І., Михалюк К., Копій А., Савка М., Шустакевич А., Шпирка П., Ониськів П., Лазорчин М., Люркович Л., Мацiйовський І., Починок Т., Микитюк С., Перепелюх І., Попович А., Медвідь Т., Назарчук В., Кінащук І., Качмар Д., Бенько І., Кожицький І., Дунаєвський П., Смерека В., Загородний Ф., Сивак Т., Фортуна В., Лис Т., Подольчак М., Шереметa В., Домбровський Н., Богдан І., Белей В., Цюпало Д., Волощук Г., Щербан В., Федитник М., Пасовистий А., Бурбан Т., Чмир В., Гутник П., Приклпчук М., Прикіпчук В.; по 50 цнт.: Попович Н., Калінецький І., Масляк Анна, Шевчук Е., Керницький П., Трубилович Б., Шавтко А., Малейчук П., Козарук І., Обрізан И., Ясищук В., Базилевич І., Стрілецький Д., Козачок І., Гринько Ю., Кирило М., Содомка А.; по 25 цнт.: Шевчук І., Шевчук М., Карнега И.

Коляда (молоді) тов. ім. Мазепи, від. 183 У. Н. Союза. Жертвували: Лисяк М. $5; Головчак В. $3; по $2: Ковальський А., Масляк И., Бартіш В., Длугаш Д., Крук Н., Прокіпчук М.; по $1: Кінащук Н., Чорна, Віхорек Т., Шеремета В., Попик. Дворчин Н., Візничак В., Шкільник Б., Шевчук Ю., Пошивак, Гарко В., Білинський В., Шеремета О., Старко А., Деньчук Т., Ясінський Г., Кіянчук П., Лавриненць Н., Чмир Е., Буртник Н., Качмар Н., Марко, Чорний Н., Іванчук І., В., Михайлюк Д., Медвідь С., Длугаш П.; Краковський І. 75 цнт.; по 50 цнт.: Михайлюк С., Кеслер И., Сушицький Н., Микитюк С., пані Баран, Петура Н., Лисяк В., Малиняк А., Явірський В.; по 25 цнт.: Калінецький І., Малиняк М., Савчун М.

Коляда членві від. 75 У. Н. Союза: Присташ М. $5; по $2: Поглод Н., Доровський А., Шептак И., Копикін Д., Кізіма І., Комаринський І.; по $1: Дворчин Н., Михайлюк Д., Коваль В., Зданкевич О., Ягнич І., Буртник Н., Слупецький І., Чмир В., Головчак В., Франків С., Мужичок Д., Тарас В., Фариняк І., Вовк Г., Козаченко Я., Ковтик Н., Комина І., Герич А., Михайлюк С., Руднянин І.; по 50 ц.: Маланяк М., Горин Анна.

Добровільні жертви на будову дому при коляді зложили: Сеньків В. $25; Шкільник Б. $5, Доровський А. $5, Дринь В. $2. Разом з коляди і добровільних жертв $354.50. Розходу було $4. Остає $350.50.

Екзекутива Ц. К. будови Дому Відділів У. Н. Союза в Дітройт, Міш:

Василь Чмир, предсідник;
Василь Бартіш, касієр;
Володимир Візничак, секр. фін.

Відомости з Каліфорнії.

Священик і лікар, що однаково називалися, мешкали на одній вулиці. Священик помер, а лікар виїхав до Каліфорнії на конвенцію.

Прибувши на місце, лікар післав своїй жінці телеграму, яку через помилку доручено вдові священика.

А зміст телеграми був такий: „Прибув щасливо. Спека страшна".

ПРОТОКОЛ

З РІЧНИХ НАРАД ВИКОННОГО КОМІТЕТУ ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

Наради відбулися в суботу, 26-го жовтня 1935 р., в Джерзі Сіти, в домі під ч. 83 вул. Гренд.

(1)

Приявні: Омелян Ревюк, Микола Мурашко, д-р Володимир Галан, д-р Лука Мишуга, Дмитро Галичин, Микола Данильченко, д-р Семен Демидчук, о. д-р Володимир Клодницький, Евген Скоцко, Льонгін Годівський, Стефан Шумейко, Михайло Фатюк — всі урядовці Обєднання. Крім того прибув спеціально запрошений гість з Европи, ген. Микола Капустянський. Попри те приявні як гості: Григорій Герман, Осип Стеткевич, Роман Слободян, пані Стефанія Галичин, панна Леся Кінаш, м-р Володимир Душник, Роман Придаткевич і Н. Ляпіца.

Оправдали неприсутність: Теодор Свистун, Володимир Кедровський і Микола Близнак. Не прибули і не оправдали своєї відсутности 9 осіб, що належать до уряду Обєднання. Проводить голова Омелян Ревюк, секретарює д-р Семен Демидчук.

Наради відкрив предс. Омелян Ревюк у год. 1.30 пополудня, покликуючись на постанову статута, що наради уряду повинні бути скликані хоч раз на рік. Вказав на важну хвилину у всесвітній політиці, яка повинна вплинути на хід нарад. Привитав запрошеного гостя, ген. начального булави Української Армії з Придніпрянщини, Миколу Капустянського, потім інших гостей.

Після привіту виголосив голова **Омелян Ревюк** реферат **„Про напрямні праці Обєднання в минулому році"**. (Реферат був поміщений у цілости в „Свободі" з 4. і 5. листопада 1935).

Другий з черги реферат із звітом праці за минулий рік виголосив секретар Обєднання, **д-р Лука Мишуга.** (Реферат був поміщений у „Свободі" з 7., 8. і 9. листопада 1935).

Після того фінансовий секретар **Дмитро Галичин** відчитав **фінансовий звіт Обєднання** за минулий рік, зазначуючи, що в минулому році вплинуло через Обєднання більше жертв на народні цілі ніж у попередньому році. (Звіт з орудування фондами був видрукований у „Свободі" з 11. листопада 1935).

Микола Данильченко, скарбник Обєднання, підтверджує цей звіт, кажучи, що орудування грішми відбувалося спільно на засіданнях виконного комітету і тому він від себе не має ніяких особливших завваг.

Д-р Семен Демидчук каже, що в пятницю, 25-го жовтня, переглянула **контрольна комісія** фінансове діловодство, місячні замкнення, провірила квіти на всі видатки, порівнала копії квітів, виданих на приходи, і прийшла до висновку, що книжкове діловодство є проваджене зразково. Контролю переводили: він сам, Володимир Кедровський і Теодор Свистун. Іменем контрольної комісії висловлює признання екзекутивному комітетові в минулому році за його фінансове діловодство.

Після того наступив **звіт д-ра Володимира Галана з підготови Військово-Технічного Вишколу** в минулому році. Цей звіт такий:

Предсідник Обєднання сповняв увесь час свої обовязки і мені не приходилося його заступати в урядуванню. Тому як заступник голови Обєднання ніякого звіту не маю.

Одначе на минулих зборах Обєднання, в жовтні 1934 р., я подав Хвальній Управі реферат п. з. „Організація Військово-технічного Вишколу в Америці", де я старався уза-саднити потребу цього вишколу, беручи під увагу наше тутешнє життя, як і життя цілого нашого народу. Я також старався точніше начеркнути завдання цього вишколу, знову маючи на увазі наше життя в Америці і в старім краю. Для практичного переведення в життя вишколу я подав низку резолюцій, які вкладали на Стрілецьку Громаду завдання підготовити його організацію. Виконуючи ці постанови, як голова Стрілецької Громади, звернувся я до двох наших найкращих військових фахівців з проханням подати мені отсі відомости:

1) Чи праця, намічена мною в рефераті на зборах Обєднання, кимнебудь переводиться в життя?

2) Чи така праця нам конче потрібна?

3) Чи вони годяться співпрацювати зі Стр. Громадою над переведенням у життя цеї праці „Вишколу"?

На це я одержав від них такі відповіди:

а) Зворушливо витаю цікаві й дорогі для мене відомости, надіслані мені Вами, а саме: постанови Вашої Громади, цей високо цінний почин. Дай Боже, щоб ця постанова, яку Ви мені надіслали, була переведена якнайскорше, в повній силі й енергії до реального життя.

б) Звіт з засідання Військової Комісії (Стр. Громади) читав я з великим вдоволенням; пізно, але всетаки і тамошні ідеалістичні круги прийшли до переконання, що тільки у власній силі право, і тому мілітарна організація українського народу потрібна як хліб насущний. Ту організацію осягнути лиш у Вас в Америці можливо. Почин Стрілецької Громади має величезне значіння для ведення визвольної боротьби, яка щойно в реалізації його набирає позитивного змісту.

По довгих письмених переговорах мені вдалось устанити програму праці Військово-технічного Вишколу. Вона обіймала б тільки ці ділянки військово-організаційної та наукової праці, що дотепер необняті ніякою другою організацією. Наукова праця має бути звернена головно на опрацювання військової історії нашої армії та військової історії нашого народу взагалі; видання потрібних військових підручників та студій над військовою політикою української держави.

На американській землі цей вишкіл мав би заохочувати та помагати нашій молоді у військових студіях; увести більш одностайности та кооперації в життя наших тутешніх військово-атлетичних організацій та ширити військове знання серед загалу нашої іміграції.

Вся ця підготова була зроблена мною на підставі ухвал минулих нарад Обєднання та Стр. Громади. Тому я був дуже здивований, коли т. Галичин саме перед державницькою маніфестацією в Ню Йорку повідомив мене, що за кілька днів має приїхати до Америки п. ген. Курмановіч. Воно виглядало, що непокликані особи мішаються в не свою праю, а запрошеним гостям могло би піддати думку, що у нас кожний робить на власну руку. Колиж замісць п. ген. Курмановича приїхав п. ген. Капустянський, який не був обзнайомлений з нашими заходами і листуванням, він мав переконання, що я хочу стати найменше шефом штабу армії. Одначе при особистій нашій стрічі все це вияснено.

На цьому я вважаю мое завдання в справі військово-технічного Вишколу за покінчене. Я переконаний, що п. ген. Капустянський дасть Хвальному Урядові конкретний плян у справі організації вишколу. (Дальше буде).

ЯК МУРАШКИ ПЛЕКАЮТЬ „ХУДІБКУ".

Суспільне життя мурашок, хоч подібне, але складніше й більш зрізничковане ніж бжіл.

Бжоли на цілому світі своїм суспільним устроєм і звичаями подібні до себе, натомісць мурашки своїм способом життя дуже ріжняться між собою. Вони в ріжний спосіб, залежно від роду мурашок, розможуються, плекають молодих і здобувають поживу.

Є роди мурашок, що полюють тільки на всякі живі мясодайні сотворіння. Здохлятини не їдять. Є роди, що живляться збіжжям, інші знову годують і управляють гриби, котрими живляться, а є й такі, що плекають худібку на те, щоб живитися її молоком. Бо й вони знають про такі сотворіння, що достарчають молока.

Розкажемо тут тільки про один рід дійної худібки, себто про мшиці, які доставляють молока мурашкам. Ясно, що молоко мшиць неподібне до молока наших коров. Це щось у роді виділин, солодкавих у смаку і безбарвних.

Мшиці — при помоїч своїх ссавок — висисають сок з ростин і то багато більше, ніж можуть стравити. І цей солодкий сок, переходячи їх тілом, набирає ще більше солодкости. Його то й виділюють мшиці малими безбарвними краплинами. Ці краплини спадають на листя і дуже скоро висихають. Старинні люди назвали ту речовину медовою росою. Краплини тої роси мають вигляд дрібних округлих кульок, білих як насіння колендри, в смаку пригадують булку з медом.

Ще нині збирають араби ту поживу, що тепер звуть її манною, а монахи з гори Синай торгують нею. Також у цілій Персії можна купити манну.

Мурашки зрозуміли, що краще манну споживати впрост від мшиць у плині, ніж ствердлилу і засохлу здрапувати з листя.

Кожний, хто добре приглянувся способові доєння мшиць, побачить, у який спосіб це відбувається.

Мшиця сидить на листку й глибоко запустила вою ссавку в листок. Мурашка уставляється за мшицею, гладить і скобоче своїми ріжками її животик.

Мшиця підносить зад тіла вгору і витягає задні ніжки в повітря, щоб улекшити мурашці завдання. Й тоді виділює вона прозору солодку краплину, яку мурашка поликає. Одначе доєння не кінчиться. Мурашка дальше гладить ріжками свою худібку, то з правої то з лівої сторони, доки та не виділить зі себе ще другої й третьої краплини. По видоєнню одної „коровки" йде до другої, третьої, доки досита не напється молока.

На випадок небезпеки боронять мурашки свою худібку перед ворогом, а часом переносять її на інше місце. Вони теж будують для них під землею окремі „стайні".

Кілька великих черед може залевнити поживу цілому племени мурашок. Не диво, що з приводу черед повстають завзяті бійки між поодинокими племенами мурашок.

В осени мурашки збирають яєчка мшиць і заносять до гнізда. Скоро настане весна й вилягне молоде покоління мшиць, мурашки заносять їх на молоді корінці трав. У зимні ночі, або в слоту, приносять „худібку" назад до теплїших кімнат гнізда.

По виссані одного корінця переносять мурашки свою худібку на інші, свіжі.

Як приходить час рійки мшиць, мурашки отвирають брами гнізда й рої крилатої худібки покривають листя дерев. По вироєнні, як самички зносять яєчка, знов мурашки опікуються ними й зносять яєчка або й самичок до гнізда. Мшиці по знесенні яєчок гинуть, але молоде покоління „худібки" на наступний рік — запевнене.

Подібно як із мшицями, поступають мурашки з іншими родами своєї худібки. Вся ота худібка тішиться їхньою опікою й у заміну за неї обдаровує своїх газдів солодкою манною.

Е. Якимів.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На край.

Товариство „Жіноча Поміч" вислало $10 на інвалідів, а по $5 для родини Біласа і Данилишина.

—o—

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Збірка на „Рідну Школу".

Зложили на повищу ціль: Н. Н. $8, Жіноча Громада $5, Гаврилів Павло $3, Н. Фенчинський $1.50; по $1: Дембіцький С., Гаврищ Т., Ворона І.; по 50 ц.: Гаврилко М., Макар П., Пашуля Т., Ілечко П., Ікало Анна, Гадек І., Мельникевич Кат. Лишик Г., Павук М., Мисак Г., Хомин В., Щуцький Ф.; по 25 ц.: Лайкош Г., Барилецький М., Шевчик А., Будняк П., Романець Павлина, Фариняк Анна, Ліман Марія, Пикус Д., Зельвах М., Мощар Т., Будняк К., Яремчук Н., Ревуцький О., Циктор Л. — Решта дрібними. Вислано до краю через Обеднання $30.10.

О. І. Шуховський.

—o—

ШІКАГО, ІЛЛ.

Коляда Союзового відділу.

На річних зборах бр. св. Стефана, від. 221 У. Н. Союза, ухвалено виасигнувати з братської каси на такі цілі: по $5 на визвольну боротьбу, Рідну Школу, інвалідів української армії, й на Музей Визвольної Боротьби України в Празі.

Разом вислано через Обеднання на повище згадані цілі $20.

Тарас Шпікула, секр.

—o—

АРНОЛД, ПА.

На визвольну боротьбу.

Збірку на лісту ч. 242 ОДВУ: по $1: І. Федан, П. Лобур, І. Сокаль, О. Лисий; по 50 ц.: А. Лобур, В. Яворський, І. Климчук, О. Іванишин, І. П. Федан, І. Різник, І. Лобур, Г. Волошиновкч, М. Земледух, П. Зілінський, В. Кузмиха, В. Собків, І. Сорока, М. Мізюк. — Разом $11. — Гроші вислано до Централі ОДВУ.

Петро Лобур.

—o—

ГОЛИОК, МАСС.

На „Рідну Школу".

В свято Йордану члени тов. ім. Тараса Шевченка, від. 52 У. Н. Союза зійшлись на спільні сходини до литовського клюбу на маленьку вечерю. А то такі сходини мають товариський і патріотичний характер. Предсідник т. В. Бурко підніс справу традиційного дару „Рідній Школі". Цеї справи не треба було нашим громадянам виясняти і вони жертвували охотно, а то по $2: В. Бурко, І. Вавришин, М. Федорів, Й. Шевчук, Т. Зюбровський (литовець), п. Околітова з підприємства Українського Жіночого Клюбу $3; по $1: М. Провода, І. Процишин, В. Коваль, Д. Хрупалик, С. Вавришишн, Н. Околіта, Й. Фуйчак, Т. Провода, І. Бординюк, Й. Вавришин, Магдалина Дубчак, Ядвіга Смачик, Катерина Яцишин, а Ю. Горошко 50 ц. — Разом зібрано $26.50 і вислано до краю через Обеднання.

Ілія Вавришин.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДИВАЦТВА ГАЛИЦЬКОГО ДІДИЧА.

Дідич Юлій Дідущицький (з українського роду), що родився 1817. року, був одним із тих шляхтичів, яким не вистигла гаряча авантурницька кров їх предків. Був власником дуже великої посілости на Поділлі, а мешкав у Ярчівцях біля Бережан. Дуже любив коні.

Тому то вибрався на Схід, щоби закупити расові арабські коні, а передовсім відомого на ввесь світ огера „Кохеляна", що був власністю шейка Мезопотамського племени, Ахмеда Абд ель Інсафа. Той кінь був теж власністю всього племени.

За порученням відомого на Сході вірменського купця Пепа дістався Дідущицький караваною до того племени. Довго йшли переговори в справі купна коня. Вкінці шейк згодився під умовою, що „джавр" коні „вкраде". Бо племя навіть і говорити не хотіло про продаж коня. Тому продаж відбувся потайки, нічю. Дідущицький, щосили почвалав пустинею, та поправді не боявся погоні, бо його кінь був найскоріший в Арабії.

Подорожував він по Сході в товаристві двох українців, селян Гриця та Миколи, дуже комічних постатей. Коли корабель, що віз їх до Єгипту, знайшовся на морі, Микола конче хотів висідати.

У Каірі Дідущицький купив собі молоду, гарну невільницю. Дівчина дуже привязалася до нього та сказала, що мусить з ним поїхати до батьківщини, а ні — то скінчить самогубством. Тому, що не мав іншого виходу, продав Дідущицький дівчину австрійському консулеві.

Стайні з зеркалами.

Як Дідущицький вернувся до дому, побудував у Ярнівцях палату та спеціяльні стайні. З їдальні палати двері безпосередньо йшли до стайні огерів, з вітальні до стайні жеребців. У стайнях були величезні зеркала, в яких огери могли подивляти свою вроду.

Журився Дідущицький одним: минуть літа, огери вигинуть, а він не буде мати їх портретів. Тому поїхав до Львова шукати маляря. Та коли малярям сказав, що повезе їх до себе на село, щоб малювати коні, образилися:

— Ми, пане графе, малюємо ляндшафти (краєвиди) та людей, а не худобину.

Дідущицький поступив тоді теж до лазні викупатися. Тут почув розмову якихось студентів:

— Шкода, що нема Юлька, говорив один — міг би нас намалювати.

— Він не вмів би, бож він уміє лише коні малювати.

Завдяки тій розмові знай[...]шов Дідущицький такого, щ[...] малював коні. То був студен[...] із правничого виділу львів[...]ського університету, Юлій Кос[...]сак (теж з українського роду). Оба скоро порозумілися.

Коссак приїхав до Ярчівец[...] і заприязнився з графом. По[...]бут у Ярчівцях був для Косса[...]ка першою малярською шко[...]лою. Граф, щоправда, не ро[...]зумівся на рисунках, зате, я[...] недокінчений лікар, знав добр[...] анатомію. Коссак уже й зп[...]чатку незле малював коні, од[...]наче не вмів зображати їх ру[...]хів і краси. Дідущицький по[...]яснював йому тайни анатом[...] коня, мязи, кости, як вигля[...]дають у спочинку, а як у ру[...]ху.

Війна Дідущицького з Австрією.

У 1846. році поляки готов[...]лися в Галичині до повстанн[...]. І хоч начальний „народовий у[...]ряд" відкликав в останній хви[...]лині вибух повстання, Діду[...]щицький виповів війну Австр[...] та **заняв Бережани**. Напав не[...]замітно на невеличкий австрій[...]ський відділ, викликав пер[...]полох і сам здобув гармат[...]ку. Окупація ця тревала дуж[...] коротко, бо прийшли біль[...] відділи австрійців.

Гаслом Дідущицького бул[...] кохання, молодість і аван[...]ра — поки не розгайнував [...] сього майна. Щойно тоді по[...]думав про одружіння та що[...] так поратуватися. В 1857 р. [...]женився з дочкою любовни[...] Красінського, Софією Бобр[...]ною. Рештки життя провів Д[...]дущицький у Шельвові, а т[...]жив за кіньми, бо вже не м[...] їх держати. Помер у 1884. р.

Ярчівські добра одідич[...] Володислав Дідущицький. [...] цей хотів воскресити сла[...] стайні, тому за кіньми їзд[...] аж до Індії. Підчас війни ц[...]лу ту стайню зліквідували.

Довжник: Требаб завести, щоб люди ходили в масках.

Приятель: Чому?

Довжник: Тоді вірителі не спізналиб.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (100)

Як ворожі крики баалітів заревіли, Тарзан знав, що його відважний плян може не вдатись, але він не дав по собі пізнати, що він вагається. Одначе він уже не міг відступити, коли Ніярх виняв з пазухи свій вбивчий ніж та поступив кілька кроків до нього.

Тарзан наставив свою списку. Він міг би дати собі раду з цим напасником та ще з кількома іншими. Але він не міг побити їх усіх. Відвага головного священика додала відваги товпі. Всі рушили на Тарзана. Але як побачили, що Тарзан не подавався, вони завагались.

До голови лейді Бет прийшла нагла думка. „Він не показує страху", — вона крикнула драматично. „Він несмертельний. Це богочоловік. Це Іскандер!" Як електрична хвиля покотилася по товпі, потім усі почали кричати дикими окриками,

„Іскандер! Іскандер! „Накінець він прийшов між нас!" — вони кричали. Але лейді Бет знала, що її хитрість не буде тревати довго. Адже був час, що вони і її називали своєю пророчицею, а тепер збиралися її вбити. Можливо, що таке саме станеться й з Тарзаном.